

Міністерство освіти і науки України
Міністерство охорони здоров'я України
Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького
Наукове товариство анатомів, гістологів, ембріологів
і топографоанатомів України
Наукове товариство імені Т. Шевченка

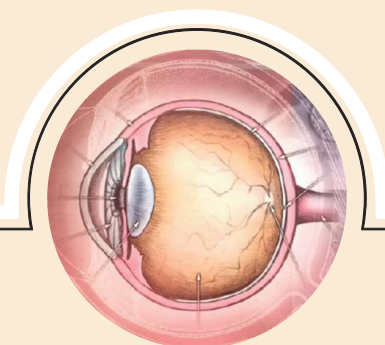
МАТЕРІАЛИ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
«Актуальні питання морфології»,

ПРИСВЯЧЕНОЇ
100-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

ПРОФЕСОРА
Лева Михайловича
ЛИЧКОВСЬКОГО

17 травня 2024
м. Львів, Україна

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Орест Чемерис** – ректор Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор
- Вікторія Сергієнко** – проректор з наукової роботи Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор
- Олена Аппельханс** – в. о. Президента Наукового Товариства анатомів, гістологів, ембріологів та топографоанатомів України, завідувач кафедри анатомії людини Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений працівник освіти України
- Валентина Чопяк** – Голова Лікарської комісії Наукового Товариства ім. Шевченка, завідувач кафедри та центру клінічної імунології та алергології та заслужений професор Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор, віце-президент Українського товариства імунології, алергології та імунореабілітації
- Леся Матешук-Вацеба** – завідувач кафедри нормальної анатомії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор, заслужений професор Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
- Уляна Підвальна** – доктор медичних наук, доцент кафедри нормальної анатомії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
- Ольга Содомора** – доктор філософії, асистент кафедри нормальної анатомії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
- Ryszard Gryglewski** – доктор наук, професор, Керівник кафедри історії медицини, Медичний факультет, Ягеллонський університет, Краків, Польща
- Wolfgang Weninger** – професор, Керівник Центру Анатомії та Біології клітини, Медичний університет Відня, Відень, Австрія
- Марта Надрага** – директор Наукової бібліотеки Львівського національного медичного університету, кандидат історичних наук, старший дослідник, Заслужений працівник культури України

У книзі подано абстракти за матеріалами
Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю
«Актуальні питання морфології»,
присвяченої 100-річчю від дня народження
професора Лева Михайловича Личковського,
яка відбулася онлайн 17 травня 2024, м. Львів, Україна.

Відповідальність за достовірність викладених матеріалів несуть автори.

АКРЕДИТАЦІЯ:

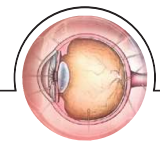

Конференція запланована відповідно до політики ради з акредитації безперервної медичної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, Міністерства охорони здоров'я та Міністерства освіти та науки України.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ:

Відділ безперервної медичної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького забезпечує, що зміст цієї одноденної конференції та супутніх матеріалів послуговуються принципами збалансованості, незалежності, об'єктивності та наукової точності. Планування конференції вільне від впливу чи контролю з боку комерційних організацій, зміст сприятиме вдосконаленню якості підготовки лікарів (передбачає 9 академічних годин = 0,3 кредиту ECTS).

плодів людини) та 20 трупах новонароджених за допомогою класичних методів анатомічного дослідження.

В результаті скелетотопічна проекція кардіального отвору шлунка змінюється в межах від рівня тіла IX грудного хребця – на 4-му місяці до рівня нижнього краю тіла XI грудного хребця – у новонароджених. Довжина черевної частини стравоходу в плодів вирізняється мінливістю. З 4-го по 6-й місяць відбувається збільшення довжини черевної частини стравоходу. У більшості плодів даного періоду ми спостерігали таку особливість: чим коротша черевна частина стравоходу, тим більший її діаметр. Починаючи з 7-го місяця, довжина черевної частини стравоходу зменшується. При зіставленні одержаних нами даних виявилось, що довжина черевної частини стравоходу в новонароджених ($1,17 \pm 0,19$ мм) менша, ніж у плодів ($1,17 \pm 0,21$ мм). Вважаємо, що цей анатомічний факт зумовлений збільшенням кута Гіса в новонароджених порівняно з плодовим періодом. Величина кута Гіса впродовж плодового періоду збільшується в 1,4 рази і в новонароджених становить $80,47 \pm 2,83^\circ$. Основними джерелами кровопостачання стравохідно-шлункового сегмента є 2-5 гілок лівої шлункової артерії, додатковими – гілки нижньої діафрагмальної та верхньої надниркової артерій.

Отже, зміна довжини черевної частини стравоходу очевидно пов'язана з формуванням стравохідно-шлункового сфінктера, утворенням добре вираженого циркулярного і повздовжнього шару, розвитком венозної сітки в слизовому шарі стравоходу. У новонароджених стравохідно-шлунковий сфінктер не сформований, остаточне формування нижнього сфінктера стравоходу відбувається в юнацькому віці.

Трач Ольга, Клочко Наталія, Юревич Надія

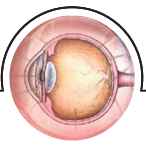

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Харків, Україна

АНАТОМІЧНА МІНЛИВІСТЬ МОРФОМЕТРИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ШИРИНИ ПІВКУЛЬ ВЕЛИКОГО МОЗКУ

У сучасній нейронауці та медицині існує значний інтерес до індивідуальних варіацій анатомії головного мозку, оскільки вони можуть впливати на сприйняття, поведінку, когнітивні функції та загальний стан здоров'я людини. Розуміння морфометричних параметрів структур великого мозку

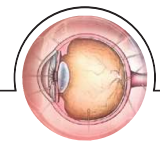
дозволяє вченим і медичним фахівцям краще інтерпретувати результати нейровізуалізаційних досліджень, визначати норми та відхилення в структурі мозку, що може бути корисним у діагностиці та лікуванні різноманітних неврологічних розладів. Крім того, дослідження морфометрії півкуль великого мозку може сприяти розвитку нейрохірургії та нейрореабілітації, надаючи інформацію, необхідну для планування хірургічних втручань та реабілітаційних програм.

Мета: методом морфометрії визначити параметри ширини півкуль великого мозку з урахуванням типу черепа та статі.

Матеріали та методи. У рамках дослідження було використано комплексний підхід, спрямований на аналіз анатомічної будови та морфометричних параметрів півкуль головного мозку. Об'єктом дослідження стали препарати головного мозку 100 осіб (всього 200 гемісфер), які проживали на території міста Харків та Харківської області. Віковий діапазон суб'єктів складав від 21 до 95 років. Важливою умовою відбору було те, що причини смерті не були пов'язані з захворюваннями центральної нервової системи. Досліджуваний матеріал отримано з фонду кафедри анатомії людини Харківського національного медичного університету та Комунальної неприбуткової організації Харківської обласної ради «Обласна клінічна лікарня», на підставі договору про наукову співпрацю.

Для забезпечення об'єктивності та точності вимірювань використовувались різноманітні методики. Морфометричний аналіз був спрямований на кількісну оцінку ширини, довжини та інших морфометричних параметрів півкуль головного мозку. Вимірювання здійснювалися за допомогою стандартизованого вимірювального обладнання, включно з штангельциркулем та лінійкою, а також застосуванням спеціальних ниток для визначення відстаней між крайніми точками вимірюваних об'єктів. Статистичний аналіз був застосований для обробки та аналізу отриманих даних. Використання статистичних методів допомогло оцінити варіативність морфометричних параметрів, визначити середні значення, стандартні відхилення, а також провести порівняльний аналіз між різними групами суб'єктів для виявлення статистично значущих відмінностей.

Результати та їх обговорення. Статистичний аналіз доліхокранів показав, що середній показник (M_e) ширини правої півкулі головного мозку у чоловіків становить $58,39 \times 10^{-3}$ м, у той час як у жінок цей показник дорівнює $49,49 \times 10^{-3}$ м. Для лівої півкулі середні показники виявилися вищими: $59,8 \times 10^{-3}$ м у чоловіків проти $53,6 \times 10^{-3}$ м у жінок. Результати аналізу демонструють різницю, що підкреслює статеві та індивідуальні відмінності в анатомії півкуль головного мозку.

Для мезокранів середні показники ширини правої півкулі у чоловіків були виявлені на рівні $59,92 \times 10^{-3}$ м, а у жінок – $51,43 \times 10^{-3}$ м. Ліва півкуля в чоловіків має середній показник $60,8 \times 10^{-3}$ м, у жінок – $54,3 \times 10^{-3}$ м, що також свідчить про відмінність між статтями.

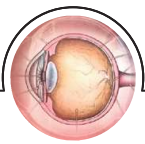
Брахікрани відрізняються наявністю найбільших показників ширини півкуль серед чоловіків, де максимальна ширина правої півкулі досягає $70,6 \times 10^{-3}$ м, а лівої – $71,4 \times 10^{-3}$ м. Серед жінок максимальні показники ширини також відзначені у брахікранів: правої півкулі – $63,4 \times 10^{-3}$ м, лівої – $63,8 \times 10^{-3}$ м.

За наведеними даними встановлено, що у брахікранів превалює ширина правої півкулі головного мозку у чоловіків. У брахікранів жінок ширина правої півкулі головного мозку більше, ніж лівої. Визначено, що ширина правої і лівої півкуль головного мозку як у чоловіків, так і у жінок з доліхокранним типом черепа дещо більше, ніж з мезокранним та брахікранним. Найбільші показники ширини правої півкулі головного мозку чоловіків відзначені у брахікранів $\max=70,6 \times 10^{-3}$ м, лівої півкулі у брахікранів чоловіків – $\max=71,4 \times 10^{-3}$ м. Найбільші показники ширини правої півкулі головного мозку серед жінок відзначені у брахікранів $\max=63,4 \times 10^{-3}$ м, лівої півкулі у брахікранів $\max=63,8 \times 10^{-3}$ м та у мезокранів – $\max=63,7 \times 10^{-3}$ м. Найменші показники ширини правої півкулі головного мозку чоловіків відзначені у доліхокранів $\min=44 \times 10^{-3}$ м і у доліхокранів жінок $\min=38,5 \times 10^{-3}$ м. Найменші показники ширини лівої півкулі головного мозку чоловіків відзначені у доліхокранів та брахікранів $\min=43,8 \times 10^{-3}$ м і у доліхокранів жінок $\min=42,5 \times 10^{-3}$ м.

Висновки.

Дослідження підтвердило наявність статевих та індивідуальних відмінностей в анатомії півкуль головного мозку. Ці відмінності мають виразний діапазон мінливості всіх розмірів та форм, що свідчить про важливість врахування цих параметрів у медичній практиці та наукових дослідженнях.

Найбільші показники ширини півкуль зафіксовані у брахікранів чоловіків, що ілюструє високу мінливість розмірів залежно від статі та типу черепа. Найменші показники ширини зареєстровані у доліхокранів, що підкреслює значний вплив анатомічної будови черепа на розміри півкуль мозку.

Protsak Tetiana, Zabrodska Olha BASIC FEATURES OF ANATOMICAL FORMATION OF THE THYROID GLAND	121
Процак Тетяна, Забродська Ольга ДІАГНОСТИКА ВРОДЖЕНИХ ВАД СЕРЦЯ В ПРЕНАТАЛЬНОМУ АСПЕКТІ.....	123
Слободян Олександр, Латинський Микола, Лаврів Леся АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ УТВОРІВ ЗОВНІШНЬОЇ ОСНОВИ ЧЕРЕПА.....	125
Тихолаз Віталій, Лопаткіна Оксана, Галунко Ганна, Залевський Леонід АНТРОПОМЕТРИЧНІ ПАРАМЕТРИ ГОЛОВИ ПЛОДІВ ЛЮДИНИ В РІЗНІ ПЕРІОДИ ГЕСТАЦІЇ	127
Товкач Юрій АНАТОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КУТА ГІСА	128
Трач Ольга, Клочко Наталія, Юревич Надія АНАТОМІЧНА МІНЛИВІСТЬ МОРФОМЕТРИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ШИРИНИ ПІВКУЛЬ ВЕЛИКОГО МОЗКУ	129
ПОРІВНЯЛЬНА АНАТОМІЯ ОРГАНІВ ЛЮДИНИ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ТВАРИН	
Кирик Христина, Бекесевич Анна, Гресько Наталія, Михалевич Марта, Джура Ольга, Джалілова Ельвіра, Подолук Марія АНАТОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ НАДНИРКОВИХ ЗАЛОЗ ЩУРА.....	132
Мазуркевич Тетяна, Павлуцько Володимир ІМУННІ УТВОРЕННЯ КИШЕЧНИКА ГУСЕПОДІБНИХ	133
Маркевич Мартин-Юрій, Попик Петро, Сергієнко Вікторія, Матешук-Вацеба Леся ПОРІВНЯЛЬНА АНАТОМІЯ ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ БІЛОГО ЩУРА.....	135
Мота Оксана, Галюк Уляна, Покотило Петро, Подолук Марія ОСОБЛИВОСТІ МАКРОАНАТОМІЇ ТА ТОПОГРАФІЇ ЛЕГЕНЬ БІЛОГО ЩУРА.....	137
Пайдаркіна Анастасія, Куш Оксана ОСОБЛИВОСТІ ТОПОГРАФІЇ І БУДОВИ ЛІМФОЇДНОЇ ТКАНИНИ СЕРОЗНИХ ОБОЛОНОК ПАРІЄТАЛЬНОЇ ОЧЕРЕВИНИ І БРИЖІ КИШКІВНИКА	138
Усенко Світлана ДО МОРФОЛОГІЇ КЛОАКАЛЬНОЇ СУМКИ ВОРОНИ СІРОЇ.....	141